

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

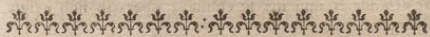
Punct. I. Statuiter libertas voluntatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

æquè infertur electio: ergo omnis intentio est æquè efficax. Probo consequentiam: Efficacia intentionis consistit in connexione ipsius cum electione exequutiva mediorum, quam infert, sed omnis intentio est æquè connexa cum electione: ergo omnis intentio est æquè efficax.

8 Placet asserere non obstanti ratione suprà facta, esse unam intentionem efficaciorē alia. Pro hac conclusione suppono, quod negabit nullus, voluntatem per diuersos actus circa idem obiectum amatum posse tenacius, & minus tenaciter obiectum prosequi. Rem explico: Certum est aliquando voluntatem ita amare obiectum, verbi gratia, sanitatem, vt si illi proponatur tanquam medium necessarium scissio brachij ab illius amore non desistet, sed parietur abscindi, & ipsam abscissionem positiuè per electionem amabit ad finem propositum consequendum. Certum etiam est, aliquando voluntatem eandem efficaciter sanitatem amare, tali amore, seu intentione, vt si illi proponatur tanquam medium necessarium ad illam acquirendam, eadem brachij abscissio, statim voluntas ab illa intentione deficiet, & consentiet intellectui dicenti, non est tanti pretij digna dolore salus. Ex his intentionibus assero illam esse efficaciorē, quæ non deficit obiecto medio efficaci necessario ex suppositione, quod perseueret, eligendo, quam illam, quæ obiecto eodem medio deficit, & à qua cadit voluntas, ne eidem insitens teneatur assumere electionem medijs adeo duri, atque difficilis. Conclusionem sic explicatam probo: Illa intentio est efficacior, quæ infallibilis infert effectum: sed intentio, quæ non deficit obiecto medio difficili infallibilis infert effectum, quam illa, quæ deficit eodem medio ablato, quia in eadem rerum persistit perseuerat, & infert effectum, in qua alia deficit, & effectum non infert: ergo est efficacior intentio. Confirmatur: illa est virtus efficacior, quæ contrario resistit, vt suum effectum producat, quam illa, quæ ab eodem contrario interimitur, & remanet sine effectu: ergo intentio erit efficacior, quæ proposito difficili medio, persistit, & effectum consequitur, quam illa, quæ eodem obiecto medio deficit, & non remanet cum effectu, neque adhuc sine illo: ergo inter intentiones efficaces datæ intentio intentione efficacior.

9 Ad rationem dubitandi suprà propositam facilis est solutio. Respondeo omnem intentionem æquè coniungi cum effectu, ex suppositione, quod perseueret, quia sine illo perseuerare nequit, non tamē omnes æquè perseuerare cognita medijs difficultate: efficacia autem sumitur ex coniunctione intentionis cum electione, & firmitate ipsius intentionis, seu propositi, quapropter quod firmiter fuerit intentio, quæ existere non potest sine electione efficacior erit. Ad formam argumenti, Respond. omnis intentio efficax æquè coniungitur cum effectu, distingo antecedēs: supposita productione & perseuerantia intentionis cum præuisione medijs, concedo maiorem: supposita tantum intentione, sine perseuerantia cum præuisione medijs, nego maiorem: sed efficacia consistit in connexionione intentionis cum electione, distingo id, quod essentialiter requiritur, vt intentio sit efficax consistit in hac connexionione tantum, concedo maiorem: id, quo intentio dicitur efficacior, & efficacior consistit in connexionione intentionis cum electione, quæ tantum sit ex suppositione perseuerantia intentionis cum præuisione medijs difficilis nego maiorem: in connexionione, quam habeat intentio cum electione, ante præuisionem difficilis medijs, & independentem à tali præuisione, quoad esse intentionis, & connexionionis ipsius cum electione, concedo maiorem. Deinde nego consequentiam.

CONTROVERSIA XII.

De libertate voluntatis.

8 **R**OPRISSIMA affectio actuum voluntatis est libertas, maximeque huius potentia perfectio: quapropter postquam egimus de voluntate, & de actibus illius, disputationem de libertate insti tuimus.

PUNCTUM PRIMUM.

Statuitur libertas voluntatis.

1 **M**aximam rationalis substantia perfectionem, in libertate Philosophi atque Theologi sitam esse agnoscunt, quam nullus negat, præter stolidos quosdam hæreticos, qui idipsum, quod verbis negant, rationibus, atque operationibus probant. Hi fuere, teste August. lib. 5. de ciuit. Dei c. 1. & lib. 4. Confessionum cap. 3. antiqui quidam Philosophi, quos postea sequuti sunt Simon Magus, Bardanes, Priscillianus, vt constat ex Aug. lib. de hæresibus c. 35. 46. & 70. ex Clem. lib. 3. Recognitionum, & ex Bellarmino libr. 3. de grat. & libero arbitrio.

2 Communis Philosophorum consensus homini libertatem assignat, ita Aristoteles cum suis, vt constat ex lib. 9. metaph. cap. 2. & 3. Ethicorum, à principio libertatem hanc statuit tanquam fundamentum totius moralis doctrinae. Eandem libertatem concedit Plato lib. vltimo de Republica, & Stoici à necessitate fati, quam aliis rebus tribuebant voluntates humanas excipiebant, vt refert August. lib. 5. de ciuit. Dei cap. 10. Cicero lib. de diuinit. & natura Deorum, vt hanc libertatem concederet, Dei præsentiam negauit, de quo Augustinus modò relatus dicebat: *ut homines faceret liberos, fecit sacrilegos*. Libertatem hanc acerrimè propugnant omnes Patres, inter quos omnium primus Augustinus tom. 1. tribus lib. de libero arbitrio, & tom. 7. vbi acerrimè egit contra Pelagium, & efficaciam gratia cum libero arbitrio composuit, cuius in hac re tanta est auctoritas, vt nullus possit in illa ab Augustino dissentire, qui manifestè Conciliorum definitionibus, præcipuè Arausiaci non aduersetur. Plures Patres pro hac veritate citatos reperies apud Bellarminum suprà, modò nobis dicere sufficiat illam tanquam certam fide sancta omnes Catholicos amplecti.

3 Persuadetur veritas illa ex communi hominum operandi ratione, si enim hominibus libertas non inesset, ad quid consilium & deliberatio de re agenda, vel non agenda? Quorsum leges, & exhortationes? cur frustra obsequia hominibus exhiberemus? si enim illorum operationes liberae non essent, sed ferino modo in obiecta ferrentur, hæc omnia essent inutilia, sicut quis frustra mihi persuadere conaretur, & inutiliter à me postularer vt mea statueram cubitum vnum adicerem, quod mea libertati non subest, ac proinde impertinens est huius accrementi cogitatio ad illud obtinendum; sic de omnibus aliis dicendum esset, si omnia non ingenua libertate, sed misera necessitate contingerent.

4 Diceret amens aliquis has exhortationes, preces, atque consilia ablata libertate non inutiles fore, quia ferunt vt hominem necessariò moueant ad opus exhibendum, quod illis deficientibus non præstaret, quia deficeret id, quo necessitudo cogitur opus tale exercere, sicuti contingit in brutis, quibus non inutiles sunt inflatae preces, & illatae blanditiæ vt moueantur ad onera portanda, aliæque exhibenda quæ absque illa indifferentia operantur. Quod si quaras, ex quo principio oriuntur exhortationes, seu preces, quæ potuerunt non esse, dicent procedere necessariò ex alia apprehensione, & si hæc non sit prima, ex alia, quovisque deueniatur ad aliquam quæ misera calamitate, & fato inuitabili contigit.

5 Effugium hoc, quod non nisi proteruis pertinaxque hæreticus tentabit, experientia præcluditur, qua notum est, eadem cogitationum serie constitutos posse idem obiectum amplecti & non amplecti, quod ipsi hæretici fatentur, dum iniurias sibi illatas vindicare procurant, & grauius ferunt sibi malum ali quod ab aliis hominibus infligi, & illos increpant & reprehendunt, qui suos errores non amplectuntur, & suis legibus non obediunt, quæ omnia irrationabiliter fierent, si libertas hominibus non esset: immeritò enim quis irascitur cum homine infligente alapam quam non potuit non infligere, vel occidente filium, vel parentem, in cuius mortem perpetranda necessariò fuit adductus.

6 Vltimò, libertas voluntatis à priori probatur ex modo, quo intellectus obiecta proponit: Intellectus proponit obiecta cū indifferentia vt amentur, & odio habeantur, cum aliqua ratione boni, quam potest actu prosequutionis voluntas amplecti, & cum rationem ali, quam potest voluntas actu

actum fugere detestari: ergo ex vi obiecti propositi cum indifferentia ut ametur & odio habeatur, voluntas manet indifferens ad amandum, & non amandum, & odio habendum, quia motum illud, quod potest mouere ad odium, potest mouere ad omissionem amoris, & quod inclinat ad amorem, potest voluntatem mouere ad odij omissionem. Probat hæc ratio omnem substantiam rationalem esse liberam, quod fatentur omnes Catholici: ego vero in præsentiarum agam de libertate hominis, illa enim quæ spectant ad libertatem Dei, tractant Theologi i. p. q. 19. & ad libertatem Angelorum eadem prima parte.

PUNCTUM II.

Quid sit potentia libera.

- 1 **P**otentia libera ab omnibus definitur: quæ postis omnibus requisitis ad operandum potest operari, & non operari: in qua definitione duo requiruntur, scilicet quod postis requisitis ad operandum, potentia interna vi valeat in actum prorumpere, & quod eadem vi valeat se continere, & non in actum erumpere; quæ duo ex parte actus secundi distinguuntur tanquam positium & negatiuum; ex parte vero actus primi, utrumque importat potentiam actiuam, quæ requiritur ut principium illud, quod potest operari permanens cum eadem potentia possit non operari, quod illi conuenire nequit, si non habeat omnia requisita ex parte actus primi ad operationem, quia voluntas, quæ non habet cogitationem aliquam circa obiectum non dicitur posse illud non amare, sed non posse amare; & negatio amoris non illi tribuitur potentia, sed impotentia, sicuti tribuitur lapidi, quem non dicimus posse non amare, sed non posse amare. Rationem huius rei dedi Contr. 9. Punct. 1. ubi probavi omissionem tantum quatenus liberam dependere à potentia, unde si ipsa libera non sit, non potest à voluntate dependere. Ex quo manifestè inferitur dependentiam omissionis à voluntate includere libertatem ad actum positium, quia eadem est libertas ad omissionem & ad actum positium.
- 2 Hæc definitio apprime libertatem creatam explicat, non tamen poterit conuenire libertati increatæ Dei, si verbum illud operari actionem significet, quia volitio Dei non est actio, ac proinde etiam Deus postis omnibus requisitis indifferens sit ad amandum, & non amandum; non tamen ad aliquam actionem immanentem, quia amor in Deo non est actio physica, poterit tamen illa definitio Deo conuenire, si nomen operationis latè sumatur pro volitione, siue identificata cum ipsa substantia, quæ dicitur volens, siue cum actione distincta à potentia, seu substantia volente. Quomodo autem possit esse substantia Dei indifferens ad amandum, & non amandum cum illius amor ab ipsius substantia non distinguatur, est omnium maxima difficultas, quas tota Theologia complectitur, quam modo dissoluere alienum est ab hoc opere, in quo de libertate humana tantum disputationem institui, quæ per ordinem ad operationem, quæ proprie actio est, rectè definitur, quia omnis volitio creata necessariò actionem importat vel tanquam rationem formalem constituentem ipsum amorem, vel tanquam causalitatem, media qua, ratio illa, in qua consistit formaliter amor à voluntate efficienter dependet.
- 3 Dupliciter potest aliquid ad actionem requiri, primo ut prærequisitum, & tenens se ex parte actus primi ad ipsam actionem, seu actum secundum. Secundò, tanquam quid comitans, & imbitum, seu identificatum cum ipso actu secundo, seu cum actione, eo modo, quo dicere solemus, requiri differentiam rationalem ad constituendum hominem. Quæ hoc modo requiri dicuntur, proprie non requiruntur, nihil enim ad se ipsum requiruntur, ac proinde non de his intelligenda est definitio, nam hæc non possunt esse indifferentia ad operationem, & ad negationem operationis: sicut enim operatio non potest esse indifferens ad se ipsam & ad sui negationem, neque non ad se ipsam determinata, ita illa quæ per identitatem ipsam actionem comitantur non possunt esse ad illam indifferentia, neque non ad eandem determinata. Intelligenda est definitio de his quæ actionem præcedunt, & se habent per modum actus primi ad illam tanquam ad actum secundum.
- 4 Hæc est omnium Philosophorum mens, qui vno ore definitionem adductam proferunt, scilicet: *Potentia libera*

est quæ postis omnibus requisitis ad operandum, potest operari & non operari, quia tamen res est magni momenti volo illam Doctorum auctoritate comprobare. Aristot. 2. Metaph. c. 3. his verbis potentiam necessariam explicuit, *Huiusmodi potentis necesse est ut cum quæ adposuit actiuam, & passiuam approximent.* En definit potentias necessarias Aristoteles per necessitatem agendi; id quod possunt postis ad agendum requisitis. Neque dicit potentias necessarias necessitate operari posita tantum virtute operatiua sine aliis requisitis, quia hoc falsum esset, ignis enim sine approximatione non calefacit, sed omnia requisita ad operationem assignauit ut operatio esset necessaria, & potentiam necessariam induceret, quod sibi volunt verba illa actiuam & passiuam approximent.

Eam definitionem tradit Nemesius lib. de natura hominis & animæ facultatibus, c. 35. à medio, ubi refert Chrysippum & alios Philosophos pro eadem sententia. Eandem sententiam tenent Thomistæ, sic enim Capreolus in 1. distinct. 6. quæst. vnica, art. 3. ad arg. Scoti contra 4. conclus. agens necessarium & liberum definitur: *illud dicitur agens naturale, quod postis omnibus requisitis ad agendum, & nullo posito impedimento quin ipsum possit agere, necessario agit.* Illud vero agens dicitur liberum, quod eodem modo postis omnibus requisitis ita ut possit agere non necessario agit, sed in potestate eius est ut agat, & non agat. Dominicus Sotus nobilissimus Dominicanus lib. de natura & gratia cap. 6. eodem modo principium liberum definitur, & ne aliquis existimaret deficere definitionem ex necessitate concursus Dei, addit adhuc illo posito, voluntatem esse indifferentem ad actum & ad negationem illius, quod intelligendum est de concursu in actu primo, voluntatem esse indifferens ad actum & ad negationem illius, quod intelligendum est de concursu in actu secundo, quia hic non distinguitur ab ipso actu voluntatis, qui semel positus non potest non poni. Qui plurimos alios ex antiquis & recentioribus, qui definitionem liberi principij sic tradunt videre voluerit, adeat P. Didac. Ruiz disp. 50. de scientia, sect. 4. ubi ad satisfactionem illos citatos reperiet.

Ratione naturæ lumine omnibus nota eadem libertatis definitio comprobatur: libertas dicit indifferentiam ad faciendum, & non faciendum, posse facere & non facere, si enim miserè ad alteram contradictionis partem sum adductus, ita ut non possim me ad aliam conuertere; quam indifferentiam habere poterò? vel quæ extrema hæc indifferentia respiciet? vel cur ignis ex natura sua determinatus ad calorem producendum non dicitur indifferens ad illius productionem? Hanc indifferentiam esse debere suppositis omnibus requisitis ad agendum, clariùs patet, quia antequam sint requisita ex parte actus primi ad actionem, actio esse nequit: ergo tunc non est indifferentia ad actionem. Deinde agens liberum, & necessarium distinguuntur ex eo quod hoc sit determinatum ad agendum; illud verò indifferens: sed agens liberum non est sufficiens, neque necessarium ad æquatè determinatum ad agendum quousque habeat omnia requisita ad agendum, & antequam hæc adsint, discerni nequit differentia inter agens liberum & necessarium, quia utrumque conuenit in hoc quod est liberum esse indifferens ad agendum & non agendum suppositis omnibus requisitis, & necessarium his suppositis nullam indifferentiam habere.

Dices, posse differre agens liberum, & necessarium, ex eo quod necessarium quando est sine omnibus requisitis ad agendum exigit illud, quo indiget ad agendum, quod sine aliqua violentia negari nequit, ac proinde tunc exigit operari, quia exigit omnia requisita ad operationem, quibus est annexa operatio. Agens verò liberum quando est sine requisitis ad operandum non exigit illa, ac proinde etiam si his sit connexa operatio non exigit operationem.

Nonnulla dubia, alia falsa, & nihil ad rem continet hæc solutio. Do agens necessarium exigere omnia requisita ad operandum antequam illa habeat & illa non exigere agens liberum, quod verum non est, quia ignis etiam si exigeret applicationem ad aliquod passum, non illam exigeret ad omnia, quibus de facto applicatur, ac proinde respectu calefactionum circa obiecta, quorum applicationem non exigebat eandem habere indifferentiam, quam habet voluntas. Deinde hæc saltem ordine ad aliquos actus exigit omnia requisita ad illos, quia petit esse proximè potens operari: ergo æquè exigit causam